

V V

London, 23.11.1944, kl. 18.30.

VEST. De store slag om Ruhr og slettelandet foran Köln fortsætter. Styrker fra 9. amerikanske armé er nådd fram til elven Rur på 2 steder og holder en betydelig utrykning på vestre bredd. Store tyske tankstyrker ble satt inn her igår, men etter et 67 tanks var ødelagt, fortsatte amerikanerne framrykningen. Tropper fra den 2. britiske armé rykker videre fram nord-øst for Geilenkirchen og har inntatt landsbyen Höfen. I Østfrankrike har 3. amerikanske armé sluttet seg sammen med den nordlige fløy av den 7. amerikanske armé sør-øst for Strasbourg, som begge arméer nå rykker fram mot og står mindre enn 30 km. fra. Stillingen for tyskerne i Vogeserne blir mer og mer preker etter amerikanernes passering av Savernedalen og franskmennenes framrykning nordover langs Rhinen. De franske panserstyrker strømmer inn over slettene i Alsace og henviser tyskerne til retrett over de få gjenværende broer over Rhinen.

LUFTTRIGLEN. En mindre styrke tunge amerikanske bombefly har idag angrepet Nordsternfabrikkene til framstilling av syntetisk olje. Britiske fly fra Italia var inntatt over jernbanen i München, Salzburg og Ungarn og angrep også byen Willar på grensen mellom Jugoslavia og Østerrike.

ØST. Et kommunike fra marsjall Tito melder at hele jugoslavisk Makedonia er befridd. I Montenegro er den største krigshavnen Tivat og noen mindre havnebyer tatt. I Ungarn fortsetter de voldsomme kamper nord-øst for hovedstaden hvor den kjente vinby Tokaj er inntatt. Til tross for dårlig vær nærmer russerne seg byen Hatvan.

GENERAL DE GAULLE avsluttet igår møtet i den franske rådgivende forsamling og uttalte blant annet at forholdet i Tyskland er et spørsmål om liv eller død for Frankrike, som også vil få istand en avtale med Italia om Nord-Afrika og ta mere aktiv del både i krigen i det fjerne Østen og i de internasjonale organisasjoner etter krigens slutt. Frankrike har ikke gitt avfall på sine rettigheter eller plikter. Det franske høyres fører, senator Louis Marin uttalte at de Gaulle har hele nasjonens tillit når han nå reiser til Moskva og generalen fikk et enstemmig tillitsvolum.

STATSMINISTER PIERLOT har fått utvidet myndighet. Han har holdt et oppgjør med kommunistene som han beskylder for å ville benytte militsen til fremme av kommunistiske særinteresser.

I ROTTERDAM har tyskerne latt 50.000 personer arrestere og et noe mindre antall arrestasjoner er foretatt i Haag. London har sendt befolkningen i Amsterdam en advarsel.

V

London, 24.11.1944, kl. 6.30.

VEST. Etter en 30 km.s framrykning på 1 døgn står franske panserstyrker i Strasbourg. 7. amerikanske armés øverstkommanderende, general Patch, uttalte igår kveld: "Vi har tatt knækken på tyskernes linje i Vogeserne. Fienden er i fullstendig oppløsning. I det siste har vi tatt tilfange 2 generaler, og siden offensiven begynte i Nord-Frankrike den 6. juni, har de allierte tilsammen tatt 710.000 fanger i vest". Den tyske industriby Oberneuchen er inntatt. Den 9. amerikanske armé er i utkanten av Kölner-sletten. Weisweiler er omringet på 3 kanter. 2. britiske armé har slått tilbake 2 tyske motangrep. - Churchill sa i en tale igår: "Vi går fremover overalt, jevnt, uimotstøtt og - med Guds hjelp - hurtig".

ØST. Den røde hær har gjenopptatt sine framstøt mot Tsjekoslovakia.

FLERE BØNDER I OSLO-DISTRIKTET har vist unasjonel holdning og solgt varer til nazistiske oppkjøpere fra Oslo, som igjen har solgt varene på svartebørs til nazister og tyskere.

TRYKKEMIL. I gårdsdagens nummer av SISTE NYTT står det oppført i morgen-nyhetene at britiske styrker har kastet tilbake tyske motangrep ved Geilenkirchen, det skal være Geilenkirchen.

Den frie Presse.

Vi hadde en fri presse her i landet før den tyske invasjon i 1940. Den hadde kunnskap, opplysning og nyheter. Her var de forskjellige meninger og oppfatninger representert, og ettersom forslag kunne bli tatt opp til fri drøfting.

Avisene representerte som regel et politisk parti, og den politiske diskusjon mellom de forskjellige aviser var ofte hard og fri. Men denne uenighet i den norske presse var ikke noe svakhetstegn; den var tvært imot et tegn på at vi her i landet var moden for det selvstyre og folkestyre som vi ved generasjoners kamp hadde klart å tilkjempe oss. De norske aviser hadde vært med på å oppdra folket i en demokratisk ånd.

Da tyskerne hørtok landet vårt, sto alle de norske aviser og de politiske partier som de representerte i sanlet opposisjon til overfallsmennene. Man snakket ikke da om den innstilling som Arbeiderbladet, Dagbladet eller Morgenbladet hadde til begivenhetene, man så bare én innstilling, én oppfatning og én mening. Den politiske strid ble avblåst i det øyeblikk fienden sto i landet; demokratiet hadde vist seg levedyktig, og de frie aviser sviktet ikke sin oppgave.

Men tyskerne talte ikke den frie presse, her kom den rene og utilslørte sannhet fram. Den ene etter den annen av de norske aviser ble forbudt å komme ut, og de norske journalister ble forfulgt fordi de ikke ville brye kneb for de nazistiske makthavere. Den frie presse ble snart en såge blott, og de aviser som fikk lov til å komme ut, ble bare et redskap for propagandaen til tyskerne og quislingene.

Sagnet av de frie aviser ble snart merkbart, og man kan si at det var først i 1940 at det norske folk for alvor forsto hva det vil si å ha en presse som kan hevde det frie ord og den frie mening i motsetning til en avis som må skrive det makthaverne bestemmer og som er utrettelig kritikk av statsstyringen.

I det første halvannet året av okkupasjonen hadde vi ennå våre radioer i behold, og nesten alle radioer her i landet var på den tiden innstilt på London når de norske kveldsnyheter ble sendt ut. På den måten fikk man kjennskap til den virkelige krigssituasjon, hvorledes man skulle motarbeide de nazistiske overgrep og hvorledes man skulle kunne gjøre en innsats for fedrelandet.

De tyskerne høsten 1941 tok radioene fra oss, så det mørk ut. Avisene var på forhånd blitt kneblet, og enhver politisk diskusjon var strengt forbudt. På den tiden begynte de hemmelige aviser å komme ut, først bare maskinskrevne nyheter som kom ut sjelden og uregelmessig, seinere trykte eller stensilskrevne dagsaviser med et opplag på mange tusen.

De hemmelige, frie aviser har en stor, vanskelig og krevende oppgave. Oppgaven er stor fordi den skal spre opplysning om krigssituasjonen og forholdene her hjemme, den er vanskelig fordi man ikke kan arbeide i ro og fred, men alltid leve i frykt for Gestapo, og den er krevende fordi folk har en tilbøyelighet til å sammenlikne dem med den frie presse her i landet før invasjonen. De frie aviser som nå kommer ut, har vanskelige redaksjons- og trykningsforhold, og man kan kanskje ofte merke det på avisene. Men de kommer ut, og vil fortsette å komme ut så lenge den tyske okkupasjon varer. Enkelte faller nok i klørne til Gestapo, men nye aviser dukker opp. Det er like umulig for tyskerne å utrydde de frie aviser som det er for dem å knekte nordmennenes vilje til selvhøvdelse.

Nazityranniets dager er snart talte her i landet, og de hemmelige aviser har de oppfylt sin misjon. Men sluttkampen står igjen, og avisene skal ennå komme ut en tid. De frie aviser har ikke abonnementsavgift, men frivillige bidrag strømmer inn. Den hjelpsomhet, gavmildhet og forståelse som man viser overfor representanter for de frie aviser er helt eneblønde og gjør det mulig for avisene å komme ut. Det er et tillitensforhold tilstedes som man for ikke har sett maken til og som gir det beste håp for det framtidige samarbeide i den demokratiske stat som vi skal gjenopprette.